

PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY

NA VÍCELETÁ GYMNÁZIA

*Tato kniha vám
pomůže úspěšně
složit přijímací
zkoušky.*

**SBÍRKA TESTOVÝCH ÚLOH
CVIČNÉ DIDAKTICKÉ TESTY
KLÍČ K ÚLOHÁM**

**ČESKÝ
JAZYK**

edika

Přijímací zkoušky na víceletá gymnázia Český jazyk

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.edika.cz
www.albatrosmedia.cz

František Brož, Pavla Brožová, Vlasta Gazdíková

Přijímací zkoušky na víceletá gymnázia: český jazyk – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY
NA VÍCELETÁ
GYMNÁZIA
ČESKÝ JAZYK

František Brož, Pavla Brožová (cvičné didaktické testy),
Vlasta Gazdíková (sběrka testových úloh)

EDIKA
2017

Milé zákyně, milí žáci,

přijímací zkoušky na víceletá gymnázia mohou být významným mezníkem na vaší cestě za vzděláním. K jejich úspěšnému zvládnutí je důležitá důkladná příprava, s níž vám může pomoci publikace, kterou právě držíte v rukou. Tato kniha je určena žákům 5. ročníků, kteří se hlásí na osmiletá gymnázia.

V úvodu publikace najdete stručný popis koncepce knihy, informace o podobě didaktických testů zadávaných v rámci jednotných přijímacích zkoušek v minulých letech a užitečné informace, jak si počínat v průběhu přípravy.

Druhou část publikace tvoří sbírka testových úloh, která vám umožní zopakovat si potřebné učivo. Pomocí rámečků v úvodu každého okruhu si připomenete, co bude v dané části knihy opakováno, a v závěru každého okruhu pak naleznete shrnutí nej-důležitějších poznatků.

Třetí část knihy obsahuje tři cvičné didaktické testy. Tvoří je komplexní sady úloh z různých oblastí. Jsou vytvořeny tak, aby se podobaly didaktickým testům zadávaným v rámci jednotných přijímacích zkoušek, a vy si tak „nanečisto“ můžete vyzkoušet, co vás u nich čeká.

Správné odpovědi k úlohám ze sbírky testových úloh i ke cvičným didaktickým testům naleznete v závěru publikace.

Přejeme vám nejen úspěšné zvládnutí jednotných přijímacích zkoušek, ale i mnoho úspěchů při dalším studiu!

Přijímací zkoušky na víceletá gymnázia – český jazyk

František Brož, Pavla Brožová (cvičné didaktické testy), **Vlasta Gazdíková** (sbírka testových úloh)

Odborná korektura: Martin Formánek

Obálka: Gustav Fifka

Odpoředná redaktorka: Rita Vémolová

Technický redaktor: Jiří Matoušek

Objednávky knih:

www.albatrosmedia.cz

eshop@albatrosmedia.cz

bezplatná linka 800 555 513

ISBN tištěné verze 978-80-266-1178-3

ISBN e-knihy 978-80-266-1198-1 (1. zveřejnění, 2017)

Cena uvedená výrobcem představuje nezávaznou doporučenou spotřebitelskou cenu.

Vydalo nakladatelství Edika v Brně roku 2017 ve společnosti Albatros Media a.s. se sídlem

Na Pankráci 30, Praha 4. Číslo publikace 25474.

© Albatros Media a.s., 2017 Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být kopírována a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

1. vydání

ALBATROS MEDIA a.s.

OBSAH

Úvod	4
Sbírka testových úloh	6
I. Jazyková výchova	7
Nauka o slově	7
1. Význam slova.....	7
2. Stavba slova	13
3. Pravopis lexikální.....	17
Tvarosloví	30
1. Slovní druhy ohebné a neohebné.....	30
2. Podstatná jména	33
3. Přídavná jména.....	40
4. Zájmena	45
5. Číslovky.....	48
6. Slovesa.....	51
Skladba	56
1. Druhy vět podle postoje mluvčího.....	56
2. Základní větné členy.....	57
3. Věta jednoduchá a souvětí	64
II. Komunikační a slohová výchova	69
Styl prostě sdělovací.....	69
Styl vyprávěcí a popisný.....	74
III. Literární výchova	82
Literární druhy.....	82
Literární žánry	89
Cvičné didaktické testy	100
Didaktický test 1	101
Didaktický test 2	110
Didaktický test 3	120
Klíč	130
Klíč ke sbírce testových úloh	130
Klíč ke cvičným didaktickým testům	134
Seznam použité literatury	135

Úvod

Dříve než se pustíte do řešení úloh, věnujte pozornost úvodním informacím, z nichž se dozvíte více o koncepci knihy, kterou jsme pro vás připravili, a o podobě didaktických testů, které jsou součástí jednotných přijímacích zkoušek. Užitečné mohou být i některé rady a doporučení pro samotnou přípravu.

Koncepce knihy

Knihy je členěna do několika částí, přičemž každá z nich má jiný účel. **Sbírka testových úloh** vám umožní zopakovat si potřebné učivo a dovednosti z oblasti českého jazyka a literatury podle jednotlivých oblastí učiva, které jsou vymezeny Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání. Celkově je sbírka rozdělena do třech hlavních částí a ty pak na několik dílčích okruhů. V úvodu každého okruhu naleznete stručnou informaci o tom, co bude opakováno, a v jeho závěru pak shrnutí nejdůležitějších poznatků v rámečcích Pamatujte si. Toto shrnutí může sloužit i jako poslední opakování před samotnými přijímacími zkouškami, proto neváhejte a poznačte si v této části knihy vše důležité, na co byste neměli zapomenout. Samotné úlohy sbírky pak mají formu odpovídající pěti typům úloh, které se dosud objevily v rámci didaktických testů jednotných přijímacích zkoušek.

Poté co si zopakujete učivo jednotlivých dílčích okruhů, je vhodné přistoupit k řešení **cvičných didaktických testů**. Testy v této publikaci byly sestaveny podle vzoru dostupných didaktických testů použitých u jednotných přijímacích zkoušek. Při samotném řešení si ověřte, zda by vám na jejich vyřešení stačil stanovený časový limit, a podle toho promýšlejte i možné strategie řešení, které byste mohli použít při řešení ostrých testů.

V závěru knihy pak naleznete **klíč správných odpovědí** ke všem úlohám v knize, tzn. k úlohám ze sbírky testových úloh i ke cvičným didaktickým testům.

Didaktický test a testové úlohy

Při sestavování úloh, které tvoří sbírku, i samotných cvičných testů jsme vycházeli z ukázkových a ostrých testů, které byly Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání (CZVV) dosud zadány. V dosavadních testech se objevilo pět typů úloh – čtyři typy uzavřených úloh, v nichž žák volí správné řešení z nabízených možností, a úzce otevřená úloha, kde musí žák svou odpověď zapsat v podobě slova, několika slov či věty. Některé z úloh v testu jsou samostatné, jiné jsou závislé na výchozím textu, příp. i dvou textech.

- **Otevřená úloha** – jako jediná neobsahuje nabízené možnosti odpovědí a žák musí odpověď vytvořit sám.
- **Úloha s výběrem odpovědi** – obsahuje nabídku 4 možných odpovědí A–D, z nichž právě jedna je správná.
- **Úloha s volbou ANO/NE** – jedná se o svazek 4 úloh, přičemž u každé z nich žák volí buď odpověď ANO, nebo odpověď NE. U všech čtyř úloh se může opakovat stejná odpověď.
- **Uspořádací úloha** – obsahuje 5 částí textu označených písmeny A–E, přičemž úkolem žáka je uspořádat jednotlivé části textu tak, aby se stal souvislým a byla dodržena textová návaznost.
- **Přiřazovací úloha** – obsahuje dvě nabídky; první nabídka je označena čísly a druhá písmeny. V druhé nabídce je vždy více položek. Úkolem žáka je k jednotlivým číselným položkám přiřadit správnou odpověď ze společné nabídky označené písmeny. Každá možnost označená písmenem může být použita jen jednou, a dvě možnosti tak zůstanou nevyužity.

Doporučení pro přípravu

- Před samotným řešením úloh z této knihy se seznamte s jednotlivými typy úloh, způsobem jejich řešení a zapisováním odpovědí.
- U každého tematického celku si zjistěte, co bude v dané části opakováno, a zkuste vyřešit příslušné úloh ze sbírky. Pokud s jejich řešením budete mít potíže, pokuste se najít nápovědu v rámečku Pamatujte si.
- Pokud uznáte za vhodné, doplňte si v závěru každého celku nebo celé publikace další důležité poznatky, na které byste neměli zapomenout.
- Na počátku přípravy nepracujte s časovým limitem stanoveným na vyřešení didaktického testu. Časový limit v této fázi přípravy spíše zneklidňuje. Raději o jednotlivých úlohách více přemýšlejte a hledejte způsoby řešení, které vám mohou následně ušetřit čas.
- Ještě v klidu domova si u testů zveřejněných na webových stránkách CZVV pečlivě prostudujte titulní list testového sešitu, kde jsou uvedeny všechny důležité informace včetně zápisu odpovědi a možnost jejich případné opravy.
- V předvečer samotných přijímacích zkoušek se již nic nového neučte, pouze si projděte veškeré souhrnné rámečky Pamatujte si a vaše poznámky, případně se zaměřte na typy úloh, které vám opakovaně činily potíže.

SBÍRKA TESTOVÝCH ÚLOH

I. JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Nauka o slově

1. Význam slova

Opakujeme: slova nadřazená, podřazená, souřadná; slova souznačná (synonyma), protikladná (antonyma); slova jednoznačná, mnohoznačná; slova citově zabarvená (lichotivá, hanlivá) a zdrobnělá

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–5:

Když konečně sehnal ovce zpátky do ohrady vedle ovčína, vešel César **downitř** stavení. V **nízke chladné místnosti** panovalo na rozdíl od jasného světla venku **husté** šero. Než oči přivykly tmě, zůstal na okamžik stát na místě. Zdálo se, že váhá. Dřevěné dveře, schované úplně **vzadu**, ho neodolatelně (*****).

(N. Vanier, Bella a Sebastián)

1. Rozhodněte, zda následující slova užitá ve výchozím textu jsou jednoznačná (ANO), nebo ne (NE). Svou odpověď zakroužkujte.

1) oči	ANO – NE
2) ovčín	ANO – NE
3) světlo	ANO – NE
4) César	ANO – NE

2. Které z následujících slov nejspíše patří na vynechané místo (*****) na konci výchozího textu?

- A) vítaly
- B) vytahovaly
- C) přitahovaly
- D) přibližovaly

3. Napište k jednotlivým slovům zvýrazněným tučným písmem ve výchozím textu slovo opačného významu.

4. Rozhodněte o každé z následujících dvojic slov, zda je lze ve výchozím textu považovat za slova souznačná (ANO), nebo ne (NE).

Svou odpověď zakroužkujte.

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm podtrženo.)

1) sehnal – zajistil	ANO – NE
2) místnosti – pokoji	ANO – NE
3) váhá – rozmýšlí se	ANO – NE
4) jasného – srozumitelného	ANO – NE

5. Napište ke slovům *oči* a *dveře* z výchozího textu slova zdobnělá.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 6:

Když jim bylo jasné, že zabloudil, sedl si na pařezaček a lina zachránce.

(Edika)

6. Přepište výchozí text tak, aby jednotlivá slova byla správně oddělena.

(Doplnění interpunkce nebude hodnoceno.)

7. Doplňte slovo nadřazené ke slovům: *maminka, tatínek, syn, dcera, babička, dědeček*.

8. Přiřaďte k jednotlivým slovům (1–4) příslušná antonyma (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

1) lehký	_____
2) hladký	_____
3) vysoký	_____
4) smutný	_____
A) ostrý	
B) těžký	
C) nízký	
D) drsný	
E) veselý	
F) dlouhý	

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 9–15:

Mach a Šebestová slíbili paní Vydrové, která musela jít pro opravený kočárek a k zubařce, že jí pohlídají malého Petříčka. Odpoledne si vzali učení a šli hlídat, jenomže Petříček nespinkal ani chvilku, naopak v jednom kuse hulákal a Mach řekl, že se tak nedá nic naučit, že toho křiklouna zkusí dát na balkon. Tam bude koukat na lidi a dá pokoj. Jenomže Šebestová zvedla náhodou oči od přírodopisu, a tak tak že chytla kloučka, když lezl přes zábradlí. Tak to by takhle nešlo, jsou totiž až v šestém patře, a tak se Mach zamyslel, tůkl se do čela, vytáhl sluchátko a v tu ránu měl Petříček křídla jako otakárek fenyklový.

A Mach a Šebestová se znovu zabrali do učení, opakovali si běláška zelného a žlutáška obecného, věděli, že se teď už Petříčkovi nemůže nic stát, protože když spadne, přistane hladce na trávníčku, má přece *****.

(M. Macourek, Mach a Šebestová za školou, upraveno)

9. Které z následujících slov nejspíše patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) balon
- B) křídla
- C) padák
- D) vznášedlo

10. Rozhodněte, zda následující slova užitá ve výchozím textu jsou slova citově zabarvená lichotivá (ANO), nebo ne (NE). Svou odpověď zakroužkujte.

1) křídla	ANO – NE
2) zubařka	ANO – NE
3) Petříček	ANO – NE
4) nespinkal	ANO – NE

11. Vypište z prvního odstavce výchozího textu všechna slova citově zabarvená hanlivá.

12. Doplňte slovo nadřazené ke slovům z výchozího textu: *otakárek fenyklový, bělásek zelený a žluťásek obecný*.

13. Rozhodněte o každé z následujících dvojic slov, zda je lze ve výchozím textu považovat za slova souznačná (ANO), nebo ne (NE). Svou odpověď zakroužkujte.

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm podtrženo.)

1) lezl – šplhal	ANO – NE
2) slíbili – udělali	ANO – NE
3) koukat – žasnout	ANO – NE
4) chvilku – okamžik	ANO – NE

14. Která z následujících skupin slov z výchozího textu obsahuje pouze slova zdrobnělá.

- A) kočárek, malého, chvilku, kloučka
- B) chvilku, kloučka, křídla, trávníčku
- C) kočárek, kloučka, otakárek, trávníčku
- D) Petříček, křiklouna, kloučka, trávníčku

15. Najděte ve výchozím textu skupinu slov, jejíž význam se nejvíce blíží slovu *neustále*, a napište ji.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16:

Když získáte pověst šejdíře, nikdo vás nebude brát vážně, nikdy byste nemluvit pravdu.

(Ezopovy bajky, Vlk, liška a opice, upraveno)

16. Přepište výchozí text tak, aby jednotlivá slova byla správně oddělena.

(Doplnění interpunkce nebude hodnoceno.)

17. Která z následujících dvojic slov neodpovídá vztahu mezi slovy, jako je:

lenost – pracovitost?

- A) nad – pod
- B) ostrý – pálivý
- C) zábava – nuda
- D) komedie – tragédie

18. Doplňte slova nadřazená k následujícím skupinám slov.

- 1) káva, čaj, kofola, víno: _____
- 2) harfa, housle, harmonika, hoboj: _____
- 3) kmín, pepř, majoránka, oregano, kari: _____
- 4) čtverec, obdélník, trojúhelník, lichoběžník: _____

19. Rozhodněte o každé z následujících dvojic slov, zda je lze považovat za synonyma (ANO), nebo ne (NE). Svou odpověď zakroužkujte.

- 1) klesat – klusat ANO – NE
- 2) šetřit – strádat ANO – NE
- 3) hledat – hlídat ANO – NE
- 4) pádit – uhánět ANO – NE

20. Přiřaďte k vynechaným místům (*****) v jednotlivých větách (1–4) vhodné slovo (A–F), které doplní správný význam věty.

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 1) Výrazy *klíč* a *líst* jsou slova *****. _____
- 2) Dvojice slov *úzký* – *široký* jsou *****. _____
- 3) Slova *stůl*, *židle*, *skříň*, *postel* nazýváme *****. _____
- 4) Výrazy *psisko* a *drzoun* jsou slova citově zabarvená *****. _____

- A) hanlivá
- B) lichotivá
- C) souřadná
- D) antonyma
- E) souznačná
- F) mnohoznačná

Pamatujte si:

Slova souznačná (synonyma) – slova stejného nebo podobného významu, např.: **dělat** – **pracovat**, **činit**, **konat**, ...

Slova protikladná (antonyma) – slova opačného významu, např.: **den** – **noc**, ...

Slova jednoznačná – mají jen jeden význam, např.: **Brno**, **Svratka**, ..., **vodík**, ...

Slova mnohoznačná – mají významů několik, např.: **oko** (lidské, na polévce, na punčoše, past na zvěř...)